

Ставлення, виклики та можливості інтеграції ВПО у вибрані приймаючі громади

7 лютого 2023

Ця презентація стала можливою в межах програми "Єднання заради дії", яка реалізується IREX в Україні за підтримки Державного департаменту США. Вміст є виключною відповідальністю IREX і не обов'язково відображає погляди Державного департаменту США.

Єднання заради дії

IREX (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів) є міжнародною неприбутковою організацією з розвитку та освіти, метою якої є створення справедливого, успішного та інклюзивного світу шляхом розширення можливостей для молоді.

Програма “Єднання заради дії” спрямована на посилення стабілізації України через сприяння інтеграції ВПО, підвищення згуртованості громад, надання всебічної підтримки щодо розробки місцевих та національних планів зменшення вразливості груп ВПО. Програма реалізується IREX в Україні за підтримки Державного департаменту США та здійснюється у співпраці з Благодійним Фондом «Стабілізейшен Суппорт Сервісез» (БФ «ССС»).

- Спрямована на підтримку ВПО та населення 25 приймаючих громад в 9 областях, об’єднуючи їх через згуртоване вирішення конфліктів та формування навичок адвокації.
- Цільова аудиторія – ВПО віком до 18 років та 30+, які допоможуть інтеграції у приймаючі громади та здійснюватимуть адвокацію прав ВПО, для зменшення їх вразливості.
- Спільні воркшопи з генерування та формування ідей для виявлення потреб громади та пошуку вирішення проблем. Малі гранти будуть доступні для реалізації проєктів для посилення згуртованості.

Методологія. Кількісне дослідження

Аудиторія

- Населення віком 30 років і старші у 11 приймаючих громад (Дніпровська, Київська, Кропивницька, Львівська, Мукачівська, Тернопільська, Ужгородська, Уманська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька).
- Три цільові аудиторії: місцеве населення, ВПО першої хвилі (приїхали в громаду у 2014-2022 рр.), ВПО другої хвилі (з 2022 року)

Метод

- Стандартизоване інтерв'ю "обличчям до обличчя"

Обсяг вибіркової сукупності

- 2200 респондентів (1100 місцеве населення, 270 ВПО 2014-го року, 830 ВПО 2022-го року).
- Вибірка репрезентативна за віком та статтю

Помилка репрезентативності

- 50% становить +/- 4,38%
- 25% та 75% становить +/-3,79%
- 10% та 90% становить +/-2,63%
- 5% та 95% становить +/-1,91%
- 1% або 99% становить 0,87%

Терміни польового етапу

- 16 вересня – 8 жовтня 2022 року

Мешканці ПГ – мешканці приймаючої громади

  - Позначки підкреслюють значущі результати

Інформанти

- Представники місцевої влади відповідальні за роботу з ВПО у громадах
- Керівники неурядових організацій, відповідальні за роботу з ВПО у приймаючих громадах:
- Приймаючі громади: Дніпровська, Київська, Кропивницька, Львівська, Мукачівська, Тернопільська, Ужгородська, Уманська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька.

Метод

- Кабінетне дослідження та експертні глибинні інтерв'ю

Обсяг вибіркової сукупності

- 22 респонденти (11 представників влади, 11 представників неурядових організацій).
- По одному експерту кожної категорії у обраних громадах.

Терміни польового етапу

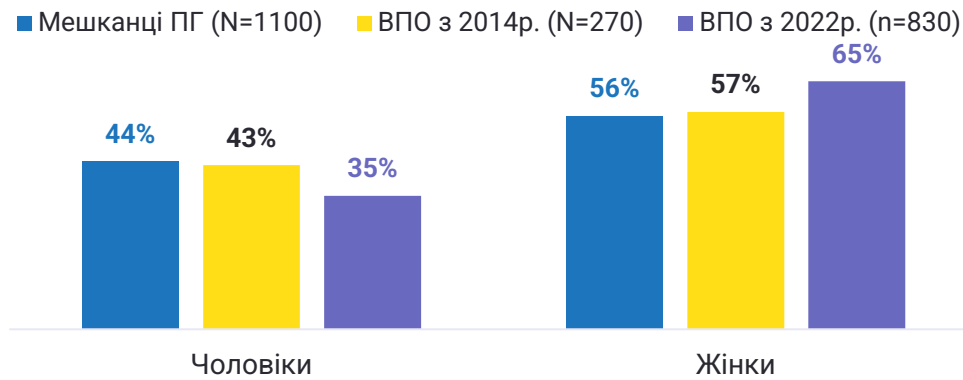
- 07 – 28 вересня 2022 року

Соціально-демографічні характеристики

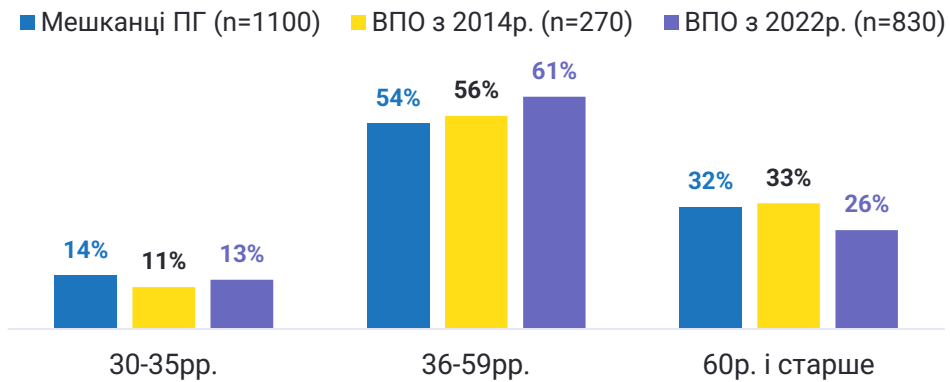
Демографія

Стать

Вік

Громади

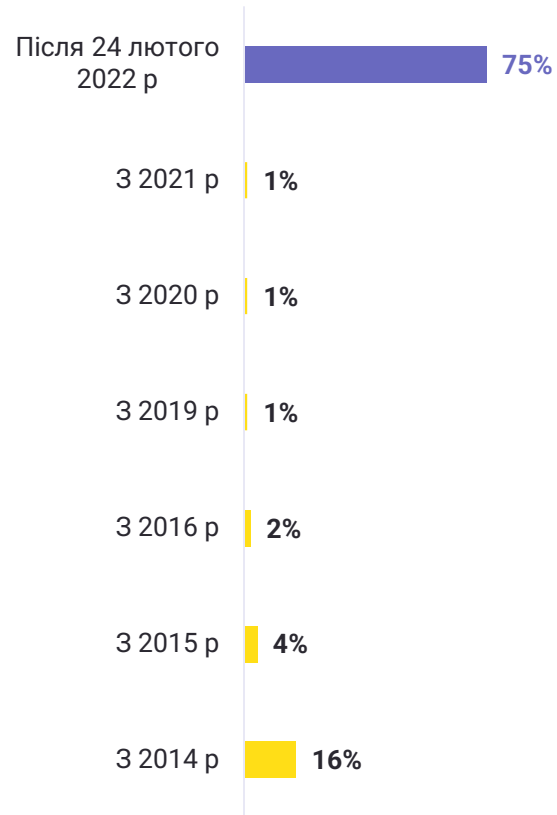
■ Мешканці ПГ (N=1100) ■ ВПО з 2014р. (N=270) ■ ВПО з 2022р. (n=830)

Демографія

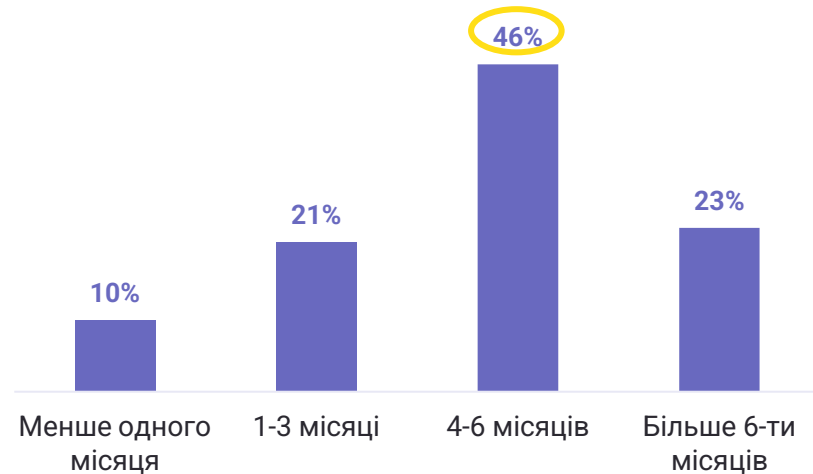
Рік переміщення

Серед усіх ВПО (n=1100)

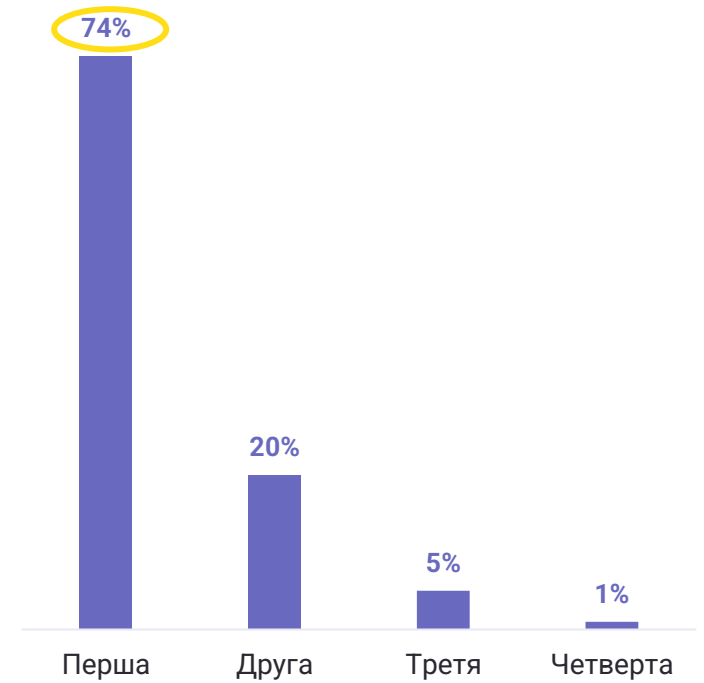
Термін проживання у громаді

Серед ВПО з 2022р. (n=830)

Кількість переміщень

Серед ВПО з 2022р. (n=830)

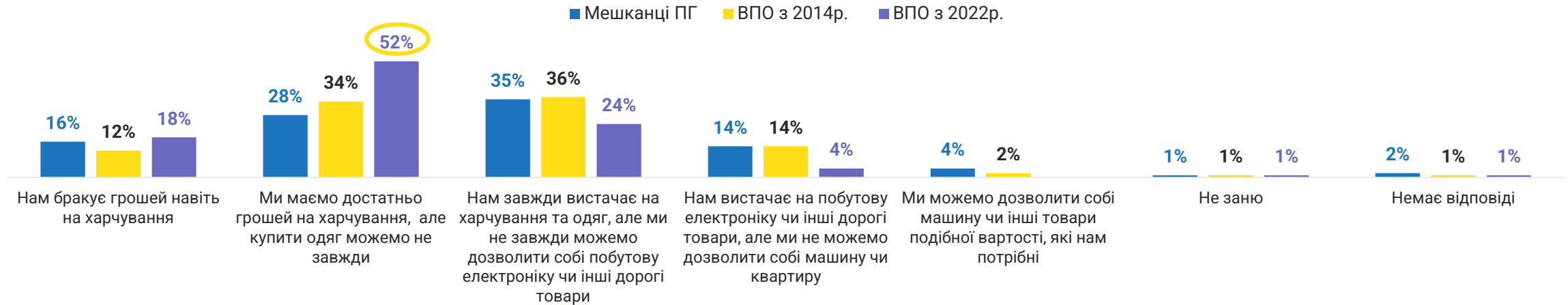
Освіта

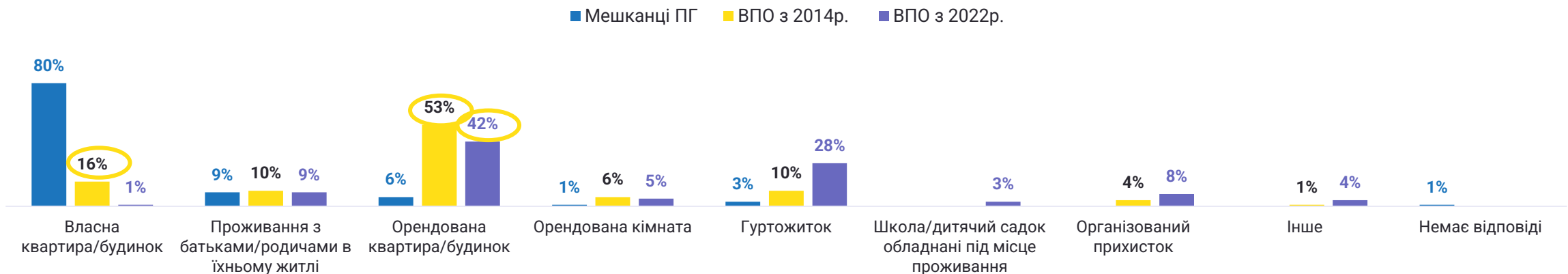
Статус зайнятості

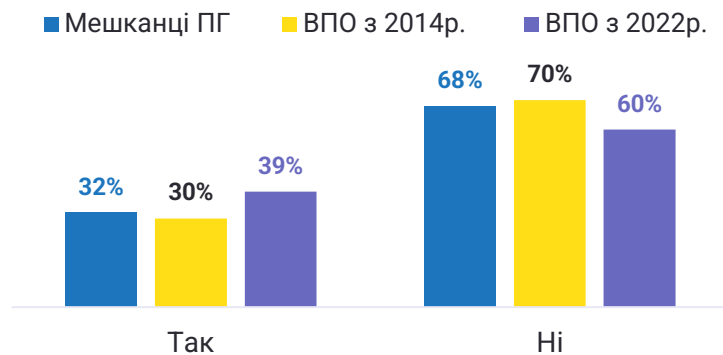
Матеріальне становище

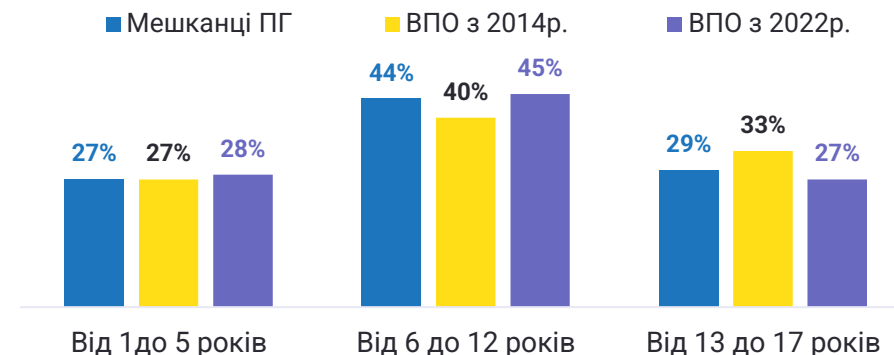
Тип помешкання

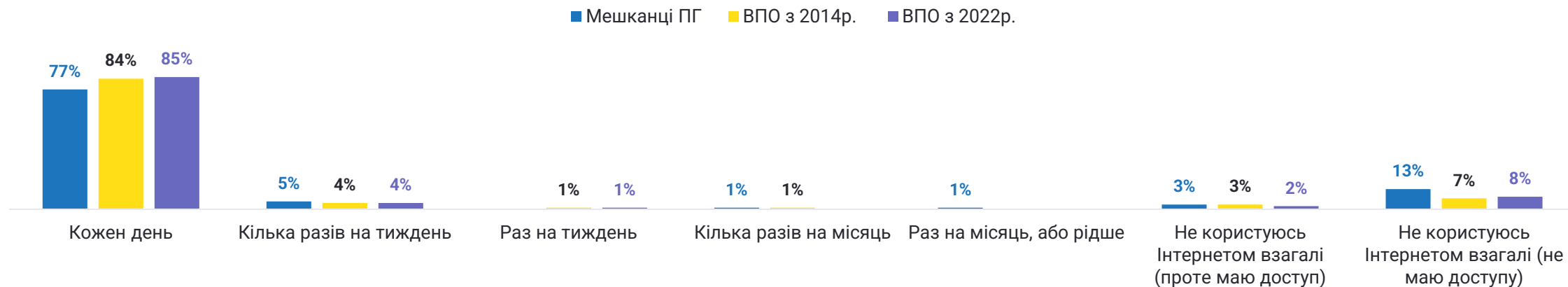
Наявність дітей

Вік дітей

Частота користування Інтернетом

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зміст

Відносини між ВПО та приймаючою громадою

Відчуття громади

Особливості інтеграції ВПО

Основні потреби ВПО та дітей ВПО

Адвокація. Обізнаність щодо захисту прав

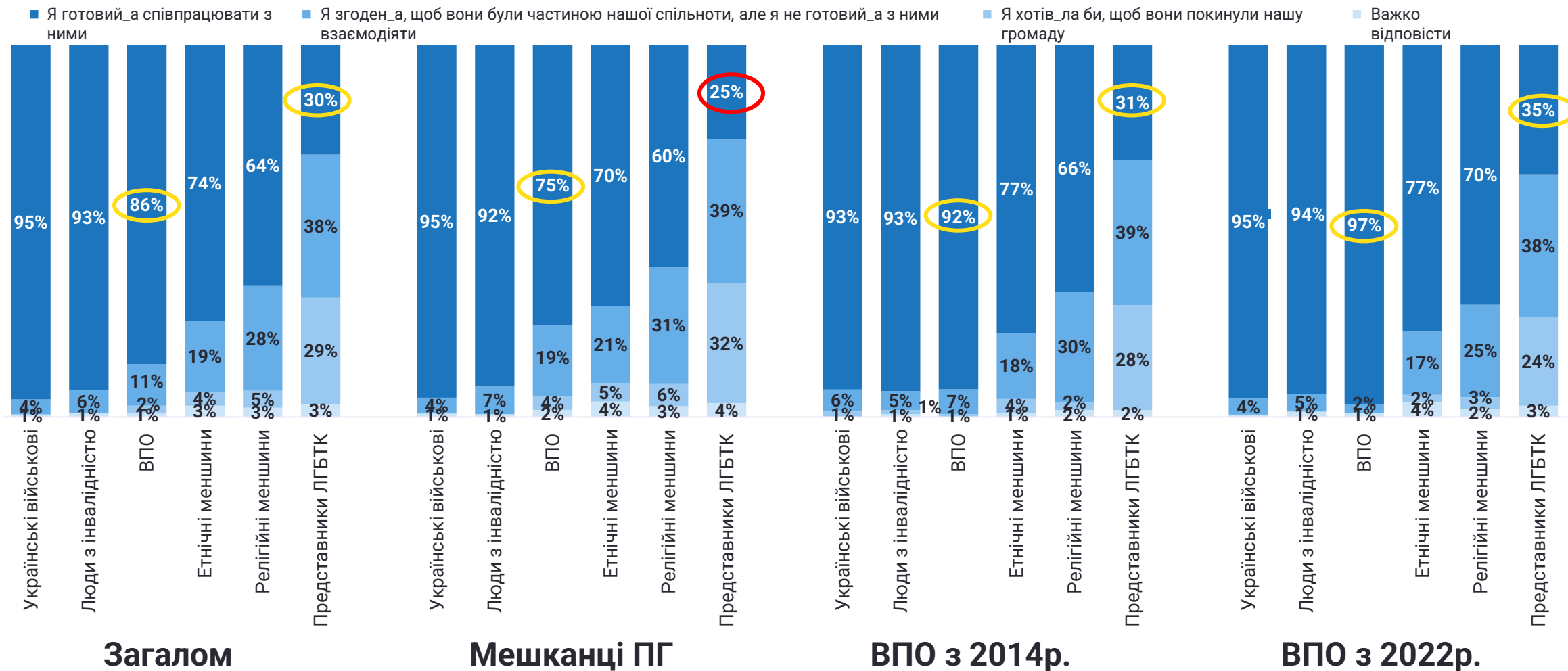
Психологічне здоров'я. Депресія (PHQ-9)

Рекомендації до інтеграції ВПО

Соціальні відносини в громаді

Зараз я буду називати групи людей і ви скажете, яке з тверджень краще описує Вашу реакцію, щодо них

Ставлення, виклики та можливості інтеграції ВПО у вибрані приймаючі громади/ 2022'10

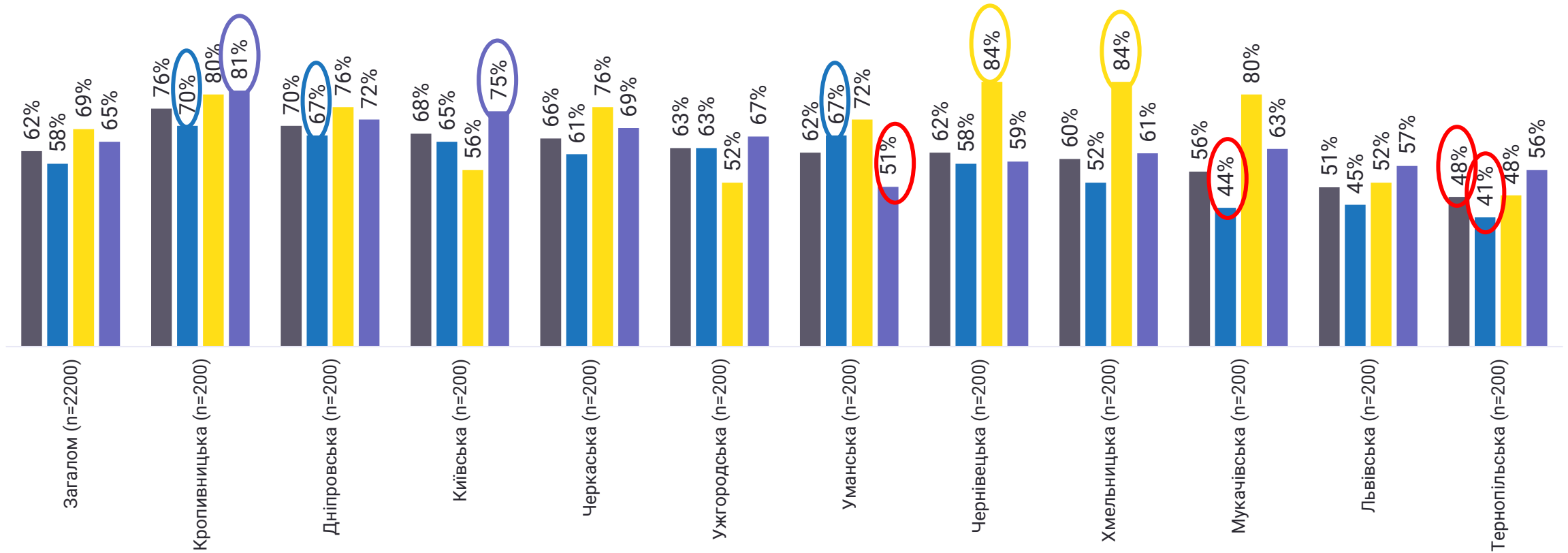
Мешканці приймаючої громади та ВПО. Напруженість

Наскільки ви погоджуєтеся, або не погоджуєтеся з твердженням «між ВПО та місцевими мешканцями громади практично немає напруженості»

% ТИХ, ХТО ОДНОЗНАЧНО ЗГОДЕН ТА ШВИДШЕ ЗГОДЕН ІЗ ТВЕРДЖЕННЯМ

■ Загалом (n=200) ■ Мешканці ПГ (n=100) ■ ВПО 2014 (n=25) ■ ВПО 2022 (n=75)

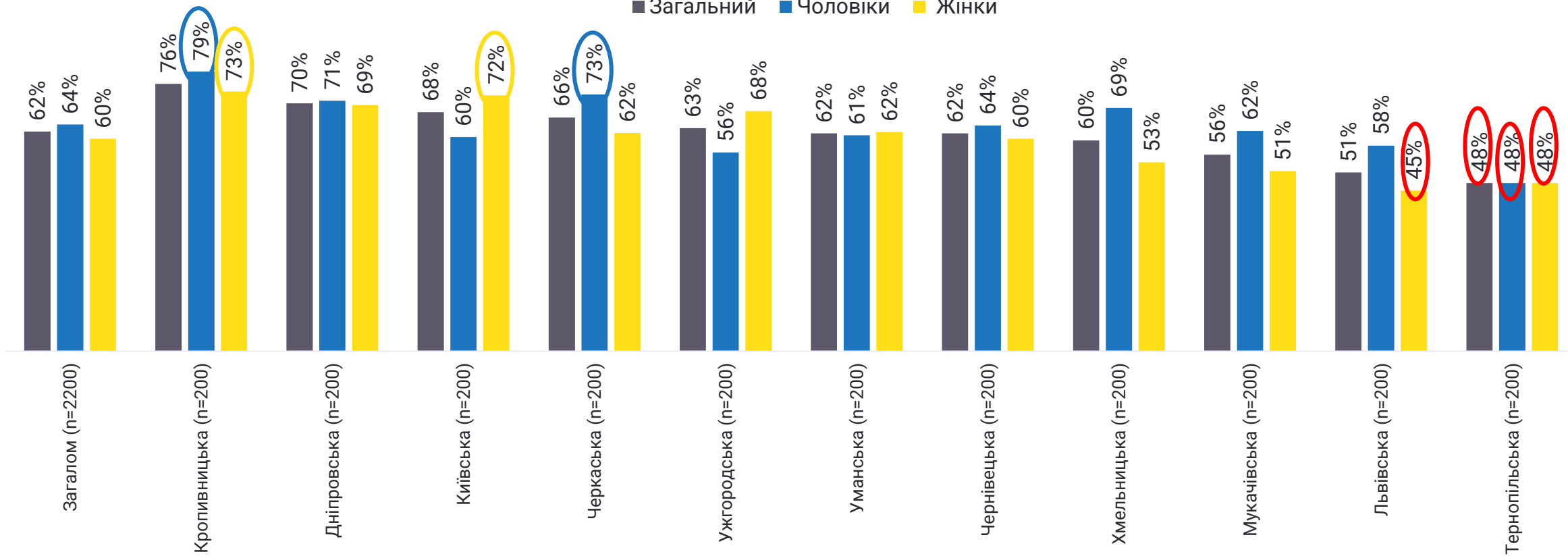

Мешканці приймаючої громади та ВПО. Напруженість

Наскільки ви погоджуєтеся або не погоджуєтеся з твердженням «між ВПО та місцевими мешканцями громади практично немає напруженості»
Зріз за соціально-демографічними показниками (гендер)

■ Загальний ■ Чоловіки ■ Жінки

«ВПО, які приїхали (у Тернопільську громаду), - люди не бідні і на дуже крутих автомобілях. Центр міста російськомовний став. І це породжує все частіші і частіші конфлікти між тернополянами і цими ВПО. Психологія мешканців міста корінних і тих людей, які приїхали відрізняється. Правила поведінки та етикету. Споживання алкоголю, голосне поводження на вулиці.

Глибинне інтерв'ю, Тернопільська громада

«Є важливий момент, - це пропорції між постійними жителями певного міста, і тими, хто приїхав; то ця пропорція в місті Києві не така висока, як наприклад в Ужгороді. Тому що, якщо їх було 300 тисяч, а приїхало - 100, то зрозуміло, - місто це одразу відчуває. А коли Київ - п'ять мільйонів, і приїхало умовно скільки-то тисяч, - це для міста не так відчутно».

Глибинне інтерв'ю, Київська громада

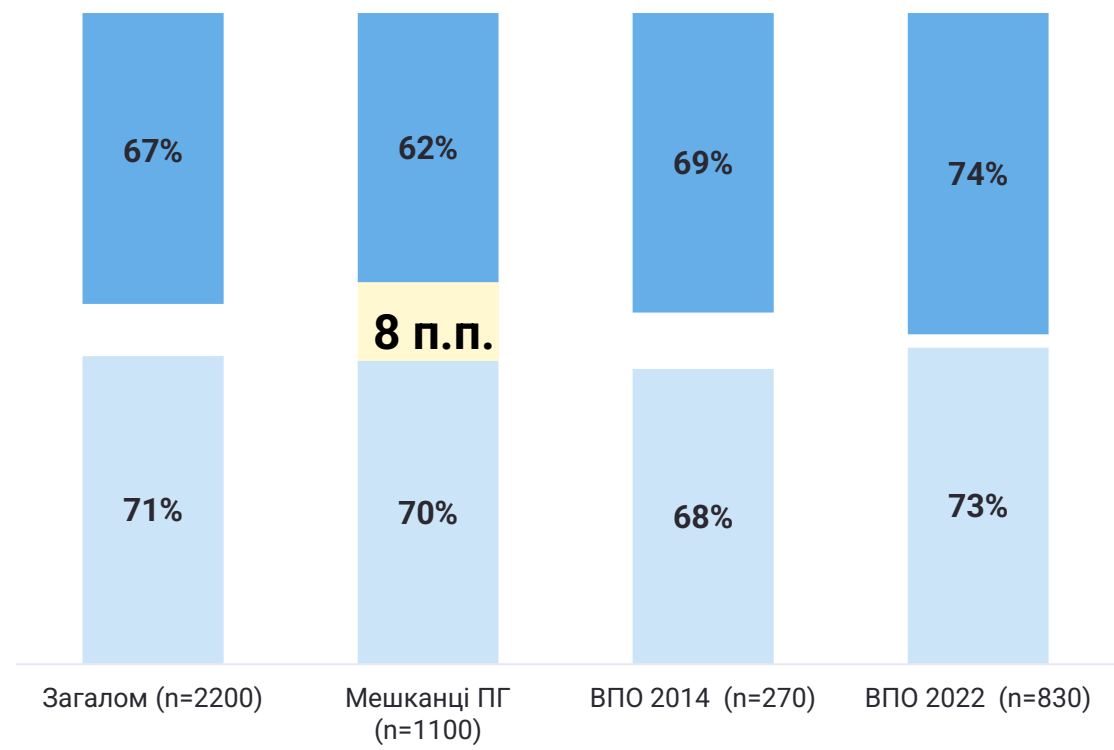
Мешканці приймаючої громади та ВПО. Напруженість

Якою мірою ви погоджуєтесь або не погоджуєтесь із наступними твердженнями

% тих, хто повністю або скоріше погоджується з твердженням

- Органи влади цієї громади опікуються проблемами ВПО
- Органи влади цієї громади піклуються про проблеми її жителів

8 п.п.

Мешканці приймаючої громади та ВПО. Напруженість

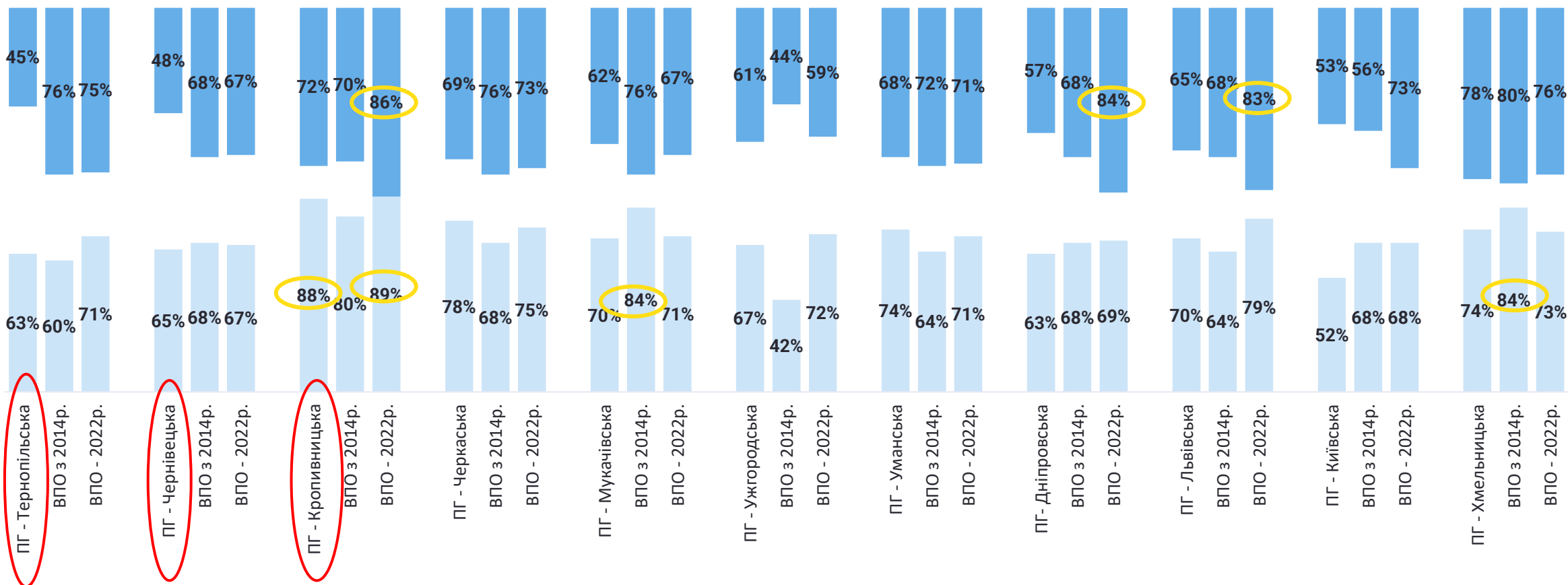

Якою мірою ви погоджуєтесь або не погоджуєтесь із наступними твердженнями

% ТИХ, ХТО ПОВНІСТЮ АБО СКОРИШЕ ПОГОДЖУЄТЬСЯ З ТВЕРДЖЕННЯМ

■ Органи влади цієї громади опікуються проблемами ВПО

■ Органи влади цієї громади піклуються про проблеми її жителів

«ВПО кажуть, що вони ресурс. Через те, що приїхала така кількість ВПО і витратили кошти з бюджету, з бюджетників спочатку зняли премії, потім надбавки, і люди сидять на голій зарплаті. Як вони мають сприймати ВПО як ресурс (у цій ситуації)?».

Глибинне інтерв'ю, Ужгородська громада

«Конфліктів немає. Єдине, що Чернівецькі пенсіонери теж хочуть допомогу, коли бачать, що отримає ВПО»

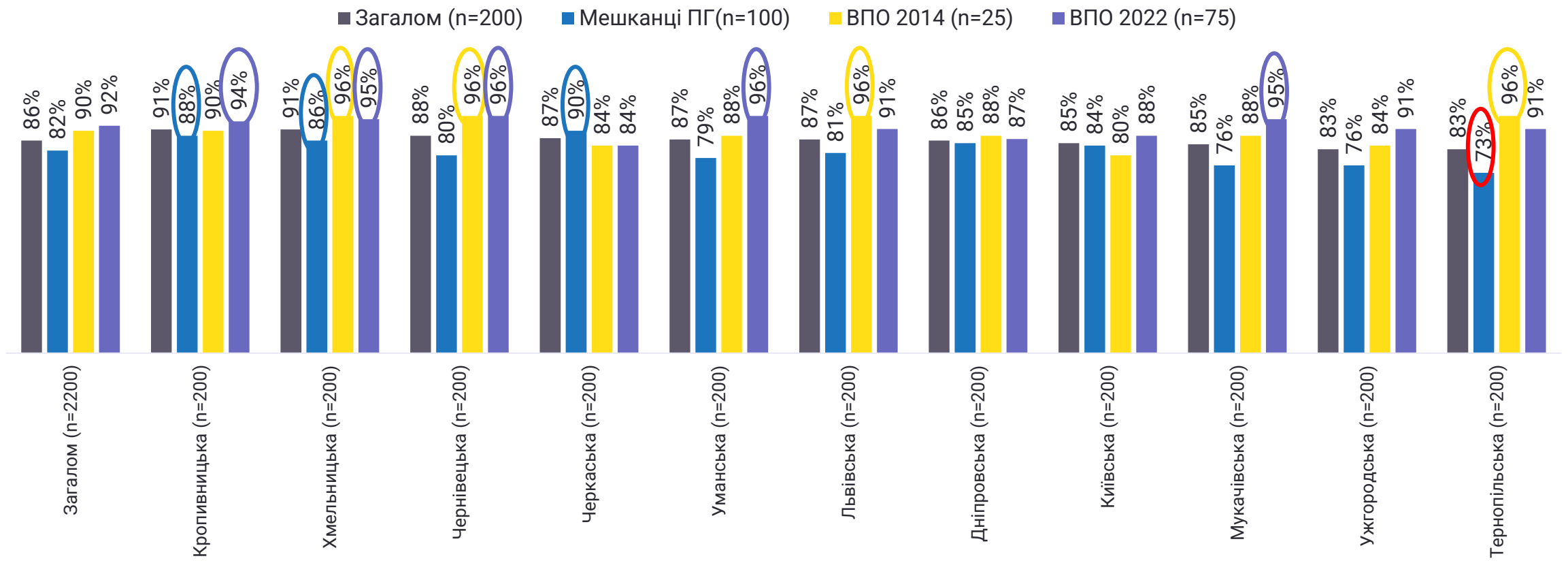
Глибинне інтерв'ю, Чернівецька громада

Мешканці приймаючої громади та ВПО. Діалог

Як ви вважаєте, чи є діалог ефективним, чи неефективним методом вирішення питань/ конфліктів у цій громаді?

% респондентів, що вважають діалог ефективним та дуже ефективним методом вирішення конфліктів

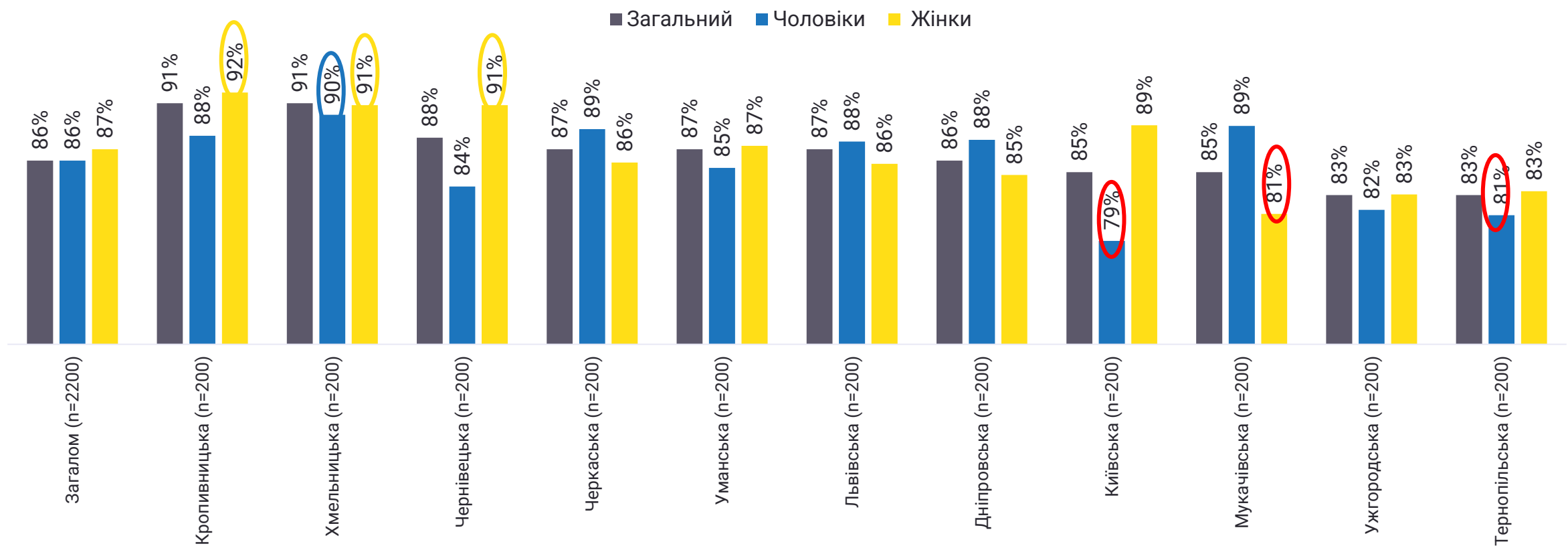

Мешканці приймаючої громади та ВПО. Діалог

Як ви вважаєте, чи є діалог ефективним, чи неефективним методом вирішення питань/ конфліктів у цій громаді?
 % респондентів, що вважають діалог ефективним та дуже ефективним методом вирішення конфліктів

Зріз за соціально-демографічними показниками (гендер)

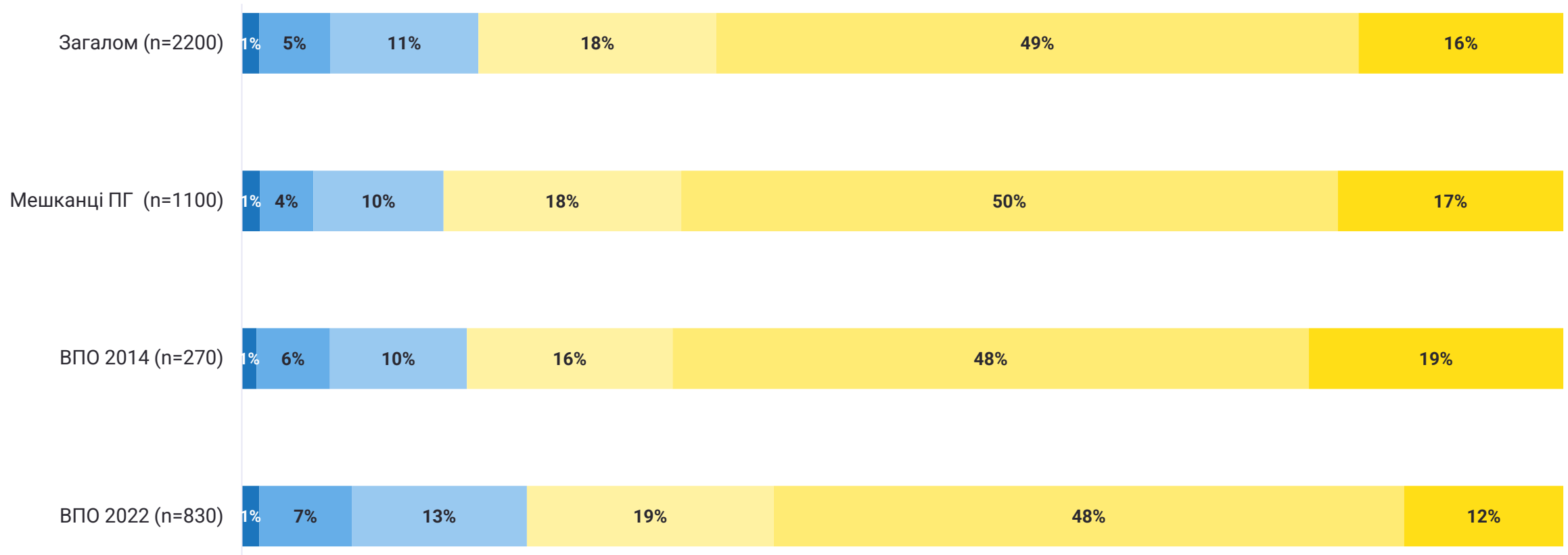

Відчуття громади

Наскільки важливо для вас відчувати себе частиною цієї громади, відчувати єдність з іншими членами громади?

■ Волю не бути частиною цієї громади ■ Зовсім не важливо ■ Не дуже важливо ■ Дещо важливо ■ Важливо ■ Дуже важливо

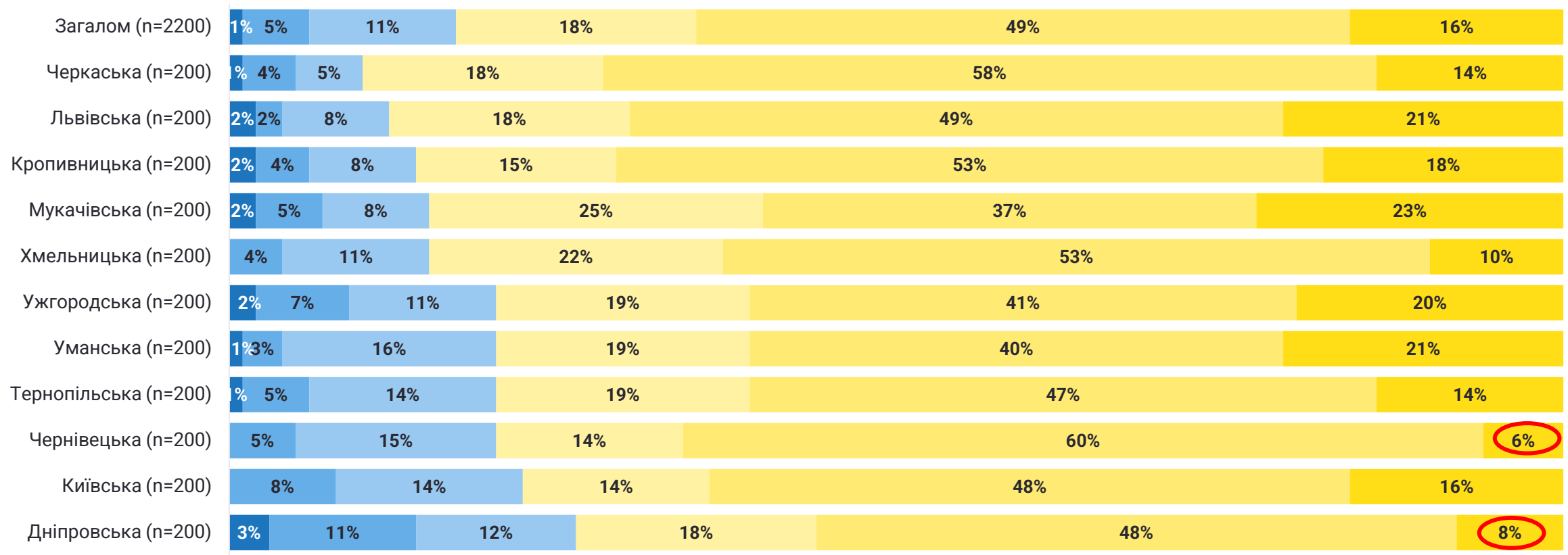

Відчуття громади

Наскільки важливо для вас відчувати себе частиною цієї громади, відчувати єдність з іншими членами громади?

■ Волю не бути частиною цієї громади ■ Зовсім не важливо ■ Не дуже важливо ■ Дещо важливо ■ Важливо ■ Дуже важливо

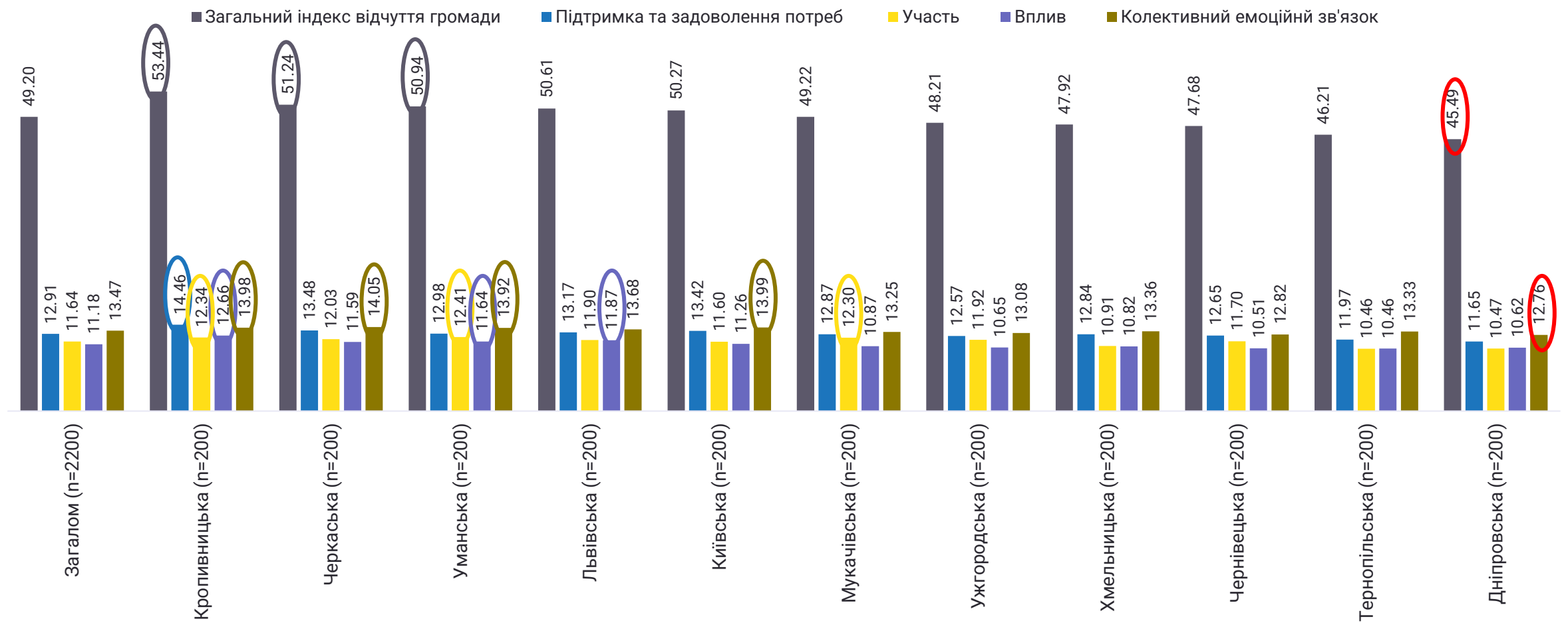

Відчуття громади

Індекс Відчуття громади

Загальний індекс може набувати значень від 0 до 72, де 0 – відсутнє, а 72-повне
Компоненти індексу можуть набувати значень від 0 до 18, де 0 – відсутнє, а 18-повне

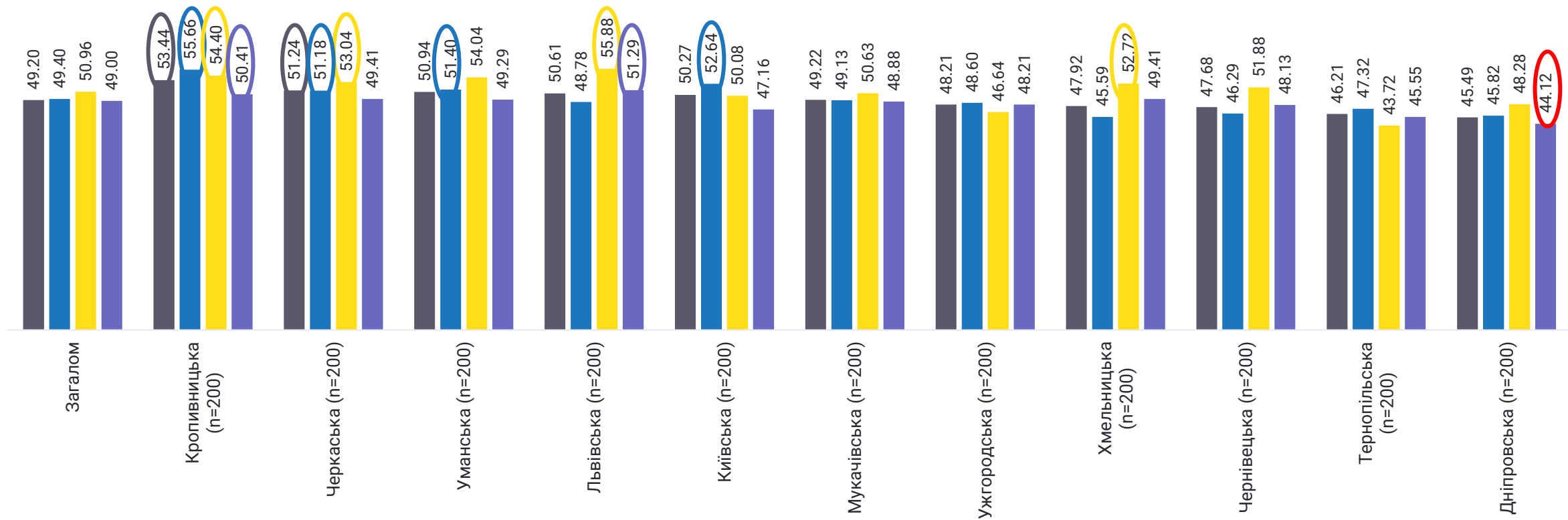
Відчуття громади

Індекс Відчуття громади

Загальний індекс може набувати значень від 0 до 72, де 0 – відсутнє, а 72-повне

■ Загальний (n=200) ■ Мешканці ПГ (n=100) ■ ВПО 2014 (n=25) ■ ВПО 2022 (n=75)

Особливості інтеграції ВПО (глибинні інтерв'ю) IREX

- Інтеграція ВПО 2014 року, пройшла успішно у всіх 11 громадах. Їх не вирізняють в окрему соціальну групу, вони у своїй більшості:
 - знайшли житло;
 - включились у місцевий ринок праці;
 - перейняли культуру і звичаї місцевих громад;
 - позиціонують себе як місцевих жителів;
 - залучені до життя громади і впливають на рішення в громаді, на рівні місцевих мешканців.
- Ключовими факторами успішної інтеграції були: особистий капітал ВПО (інтелектуальний, освітній, фінансовий, працездатний вік), активне включення у ринок праці, самостійне і свідоме обрання громади для постійного проживання. Важливим чинником було незначне число ВПО, які прибули у громади у 2014 році.
- Основна проблема, яка все ще актуальна для ВПО 2014-го року – придбання власного житла, рідше йдеться про затримку, або неможливість отримання виплат.

Особливості інтеграції ВПО

Описуючи інтеграцію ВПО з 2014 року

«Вони зараз взагалі так інтегровані, що їх навіть і не відрізнити від місцевого населення. І закарпатську знають, і словечка вивчили. Вони вже тут вважають себе своїми».

Глибинне інтерв'ю, Мукачівська громада

«У нас не було взагалі розмов про внутрішньо переміщених ...вони заїжджали дуже тихо, спокійно, і спокійно самі працевлаштовувались. І ніякого принаймні.. ну ніякого буму такого не було. І тому багато ми про них і не знаємо, бо вони тихо заїхали»

Глибинне інтерв'ю, Черкаська громада

Особливості інтеграції ВПО (глибинні інтерв'ю)

Процес інтеграції ВПО 2022 року залежить від багатьох чинників:

- **Намір залишатись у громаді.** Ті, хто розглядає більш довгострокове перебування – шукають роботу, займаються волонтерською діяльністю, беруть участь у рішеннях громади. Ті, хто планує повернення до власної домівки незабаром – розраховують більше на підтримку влади та НУО, і не докладають власних зусиль для поступової інтеграції у громаду.
- **Життєва позиція.** ВПО з активною життєвою позицією, самостійно знаходять житло і роботу – поступово інтегруються у громаду. Ті, хто має пасивну позицію - як правило, не виявляють інтересу до спілкування з місцевими мешканцями, та не бачить необхідності у працевлаштуванні.
- **Коло спілкування.** ВПО, котрі проживають у місцях компактного поселення або переїхали разом з робочим колективом, повільніше інтегруються у громаду, оскільки мало спілкуються з місцевим населенням
- **Утримання.** Повне утримання (організація житла, харчування, задоволення потреб у одязі, організація дозвілля) за рахунок зусиль сторонніх організацій або громади, не спонукає до трудової активності й інтеграції в громаду. Ті, хто самостійно знайшов житло і роботу – поступово інтегруються у громаду.

Особливості інтеграції ВПО

Описуючи інтеграцію ВПО з 2022 року

«Ті, хто живуть в гуртожитках, це є окрема група... сегрегація все-таки відбувається в цих соціальних групах. Але взаємодія відбувається на рівні того, що вони там... діти йдуть в школу, вони спілкуються».

Глибинне інтерв'ю, Кропивницька громада

«ВПО 2014 року є інтегровані в громаді, мотивованими, мають житло, більшість має роботу, тоді як ВПО 2022 року, якщо вони мають житло, сприймають переміщення, як тимчасове, і вони не прагнуть інтегруватися в громаді. Тобто, тимчасове перебування тут їх, не маючи планів на подальше перебування, вони не прагнуть щось змінювати, якимось розвиватися і влаштовувати своє життя»

Глибинне інтерв'ю, Дніпровська громада

Основні потреби ВПО (глибинні інтерв'ю)

- **Основні потреби ВПО 2022 року, віком від 30 років** мають матеріальний характер: житло (35%); затримки, або неможливість отримання соціальних виплат.
- Серед нематеріальних потреб були зазначені:
 - ✓ Працевлаштування (сприяння у пошуку роботи з гідною оплатою праці), перекваліфікація, промоція наявних робочих місць
 - ✓ Сприяння ВПО у відкритті власної справи: навчання, консультування, надання фінансування для старту бізнесу
 - ✓ Психологічна підтримка: більше фахівців, підвищення їх фаховості; формування культури відвідування психологів
 - ✓ Збільшенні місць у дитячих садках, створення груп продовженого дня, щоб батьки могли піти на роботу
 - ✓ Простори для спілкування і дозвілля для дорослих
 - ✓ Єдиний інформаційний ресурс (або хаб), який би інформував і координував ВПО, щодо доступних їм видів допомоги
 - ✓ Послуги з соціального догляду (допомога у догляді за дітьми, чи літніми людьми, людьми з інвалідністю)

Основні потреби ВПО

«Бюджет міста, який пережив ковід, який і так був в дефіциті, який отримав утриманців, насправді тому, що навіть говорячи про місця компактного розміщення, - ми говоримо про великі суми на утримання цих людей».

Глибинне інтерв'ю, Львівська громада

«Ми дуже велику частину фактично харчування давали. З часом цієї допомоги почало ставати все менше і менше. А зараз, вже просто так з Європи не привезеш. Це стало дуже дорого, транспорту немає, ну і там вже люди втомились допомагати»

Глибинне інтерв'ю, Тернопільська громада

Основні потреби дітей ВПО 6-18 років

Експерти під час глибинних інтерв'ю відзначають такі проблеми дітей-ВПО віком 6-18 років:

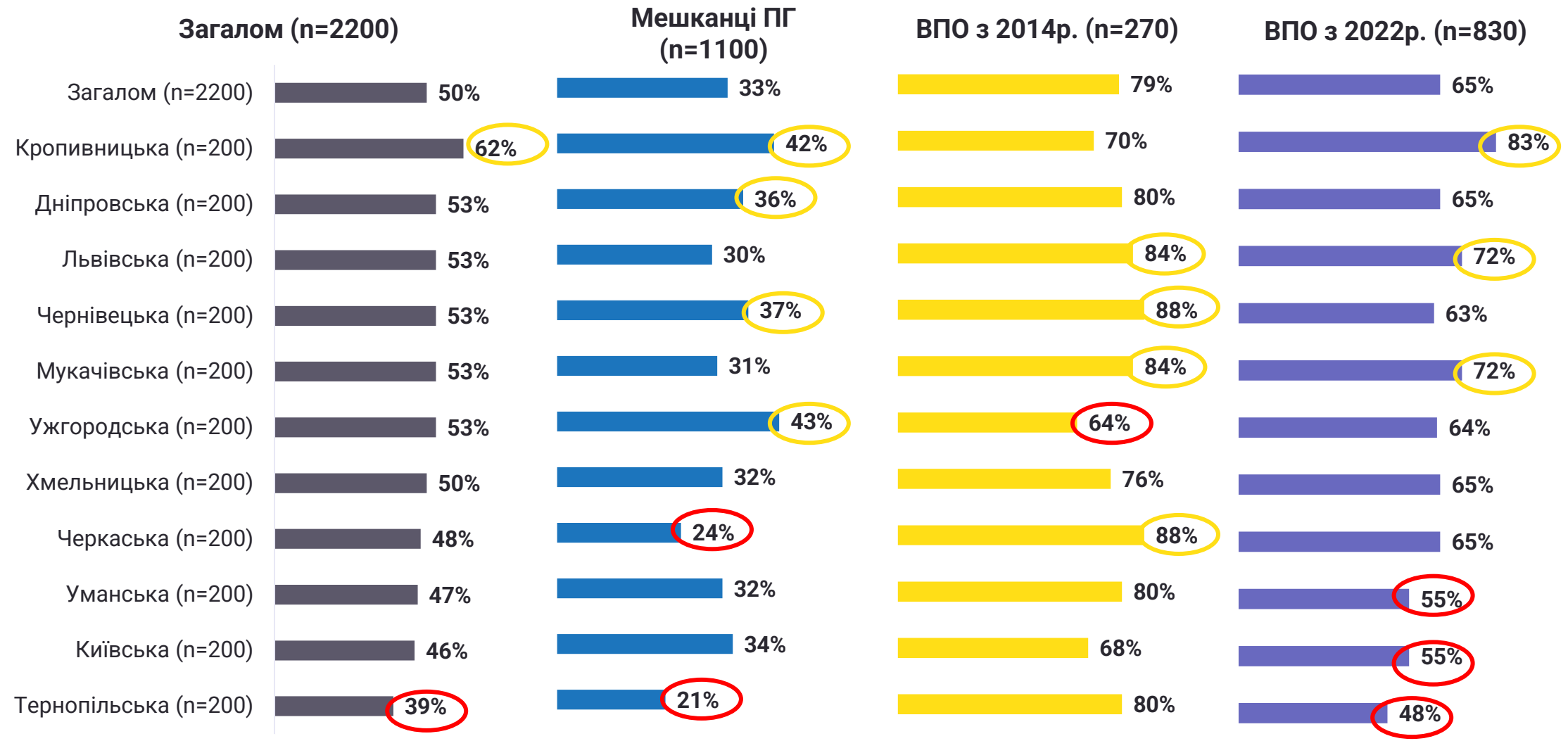
- ✓ Технічні засоби для навчання: ноутбуки, планшети та шкільне приладдя; доступ до Інтернету, особливо поза обласним центром
- ✓ Психологічна допомога та реабілітація
- ✓ Інтеграційні заходи у комунікації з місцевими дітьми: культурно-освітні, дозвільні, виховні, волонтерські
- ✓ Облаштування просторів для дозвілля
- ✓ Організація навчального процесу українською мовою для російськомовних дітей-ВПО, навчання українській мові
- ✓ Тренінги з особистісного росту/ виховання соціальних навичок
- ✓ Профорієнтація/ навчання ІТ для дітей старшої вікової групи 15-18 років

Адвокація. Обізнаність

Якою мірою ви згодні, чи не згодні з наведеними твердженнями

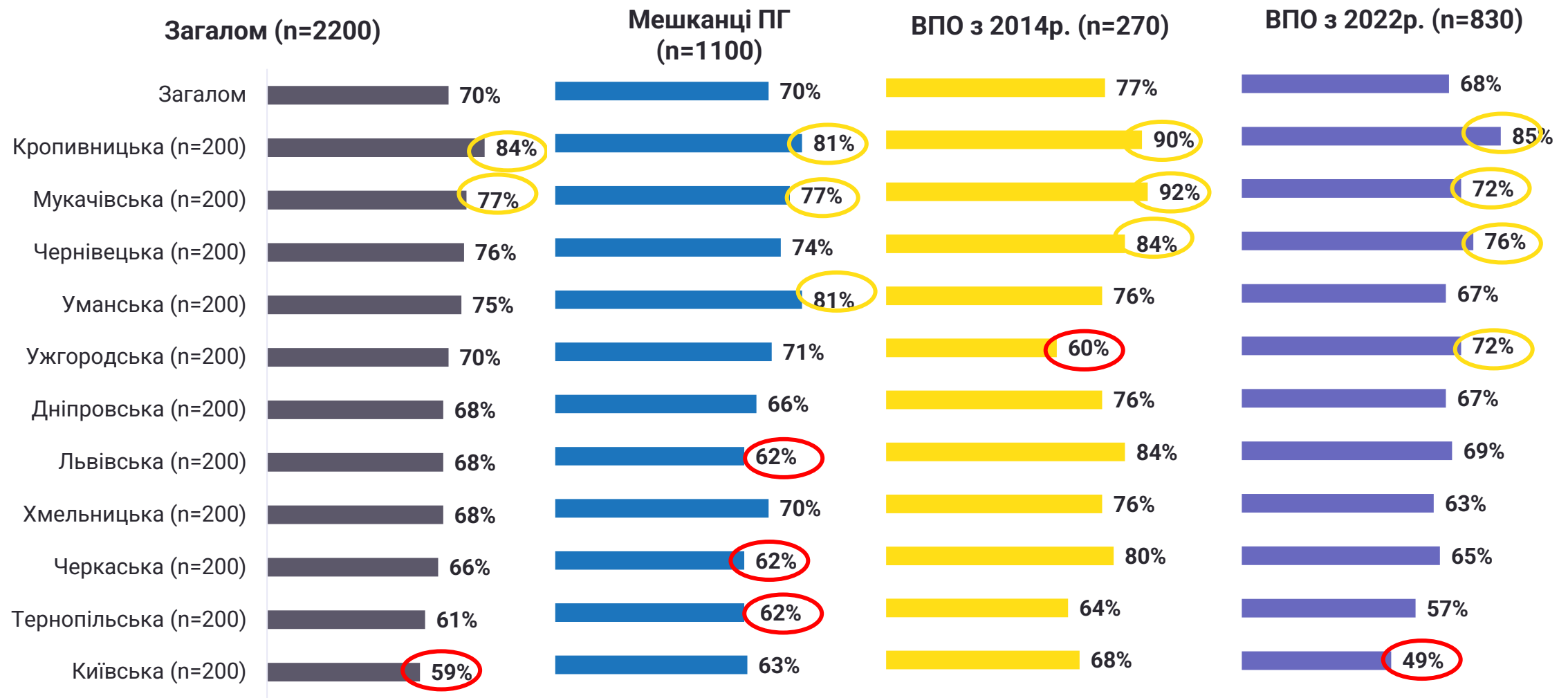
«Я знаю достатньо про права та пільги ВПО», Частка тих, хто цілком згоден і радше згоден

Адвокація. Обізнаність

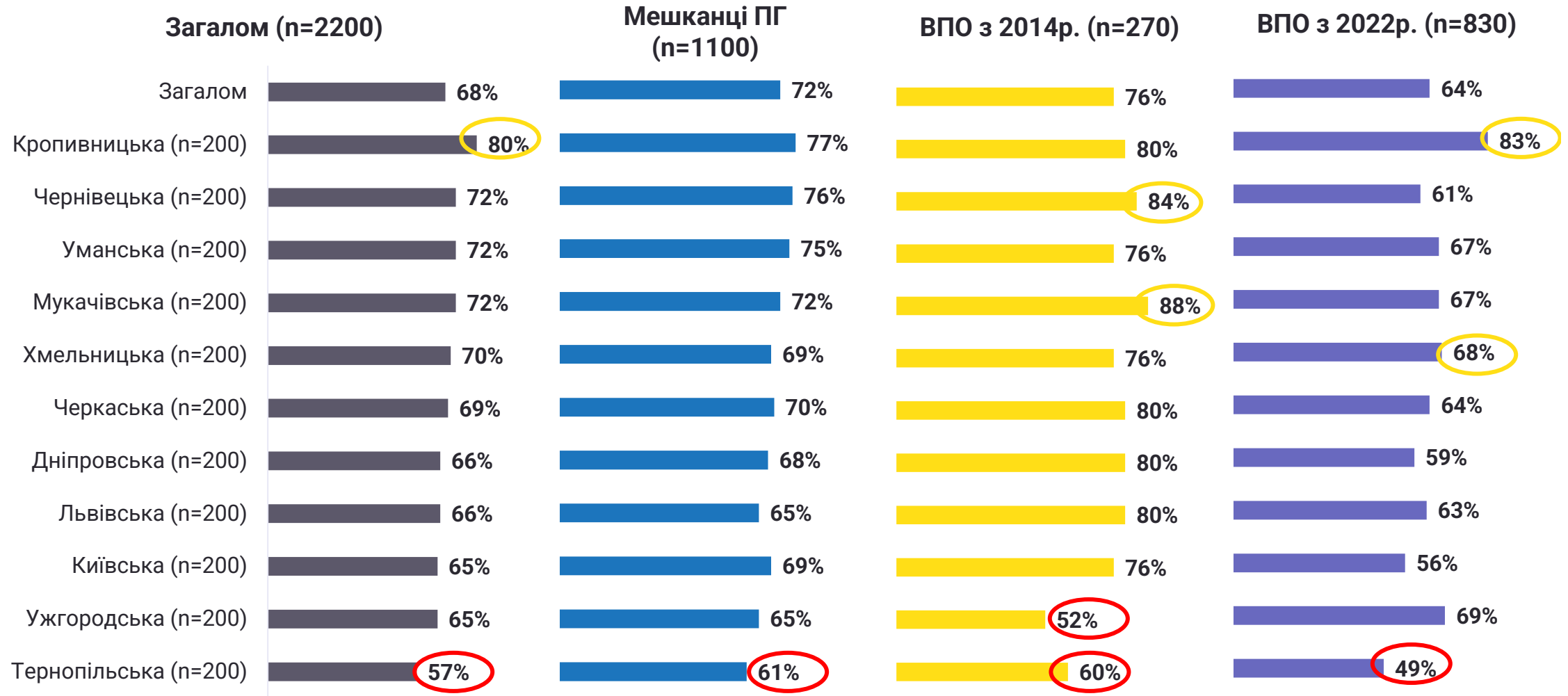
Якою мірою ви згодні, чи не згодні з наведеними твердженнями
 «Я знаю, де шукати правову (юридичну) допомогу у цій громаді, у тому числі й ту що надає держава»
 Частка тих, хто цілком згоден і радше згоден

Адвокація. Обізнаність

Якою мірою ви згодні, чи не згодні з наведеними твердженнями
 «Я знаю, як повідомити місцеву владу про свої потреби, або порушення моїх прав»
Частка тих, хто цілком згоден і радше згоден

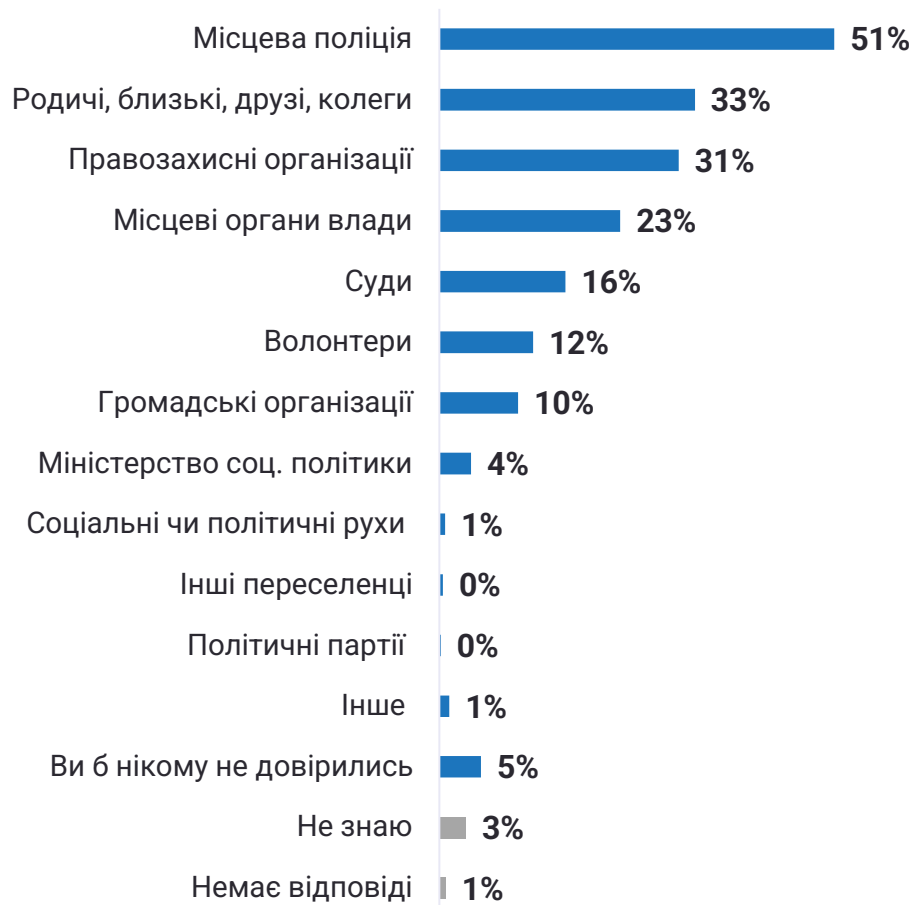

Адвокація. Агенти правової допомоги

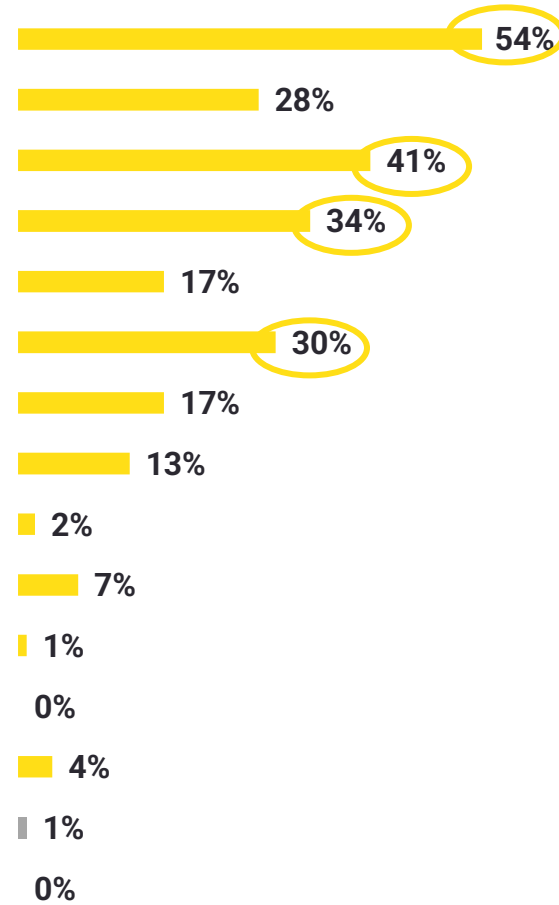

Якщо ваші права у цій громаді будуть серйозно порушені, яким групам ви б довірили, щоб отримати допомогу у відновленні справедливості?

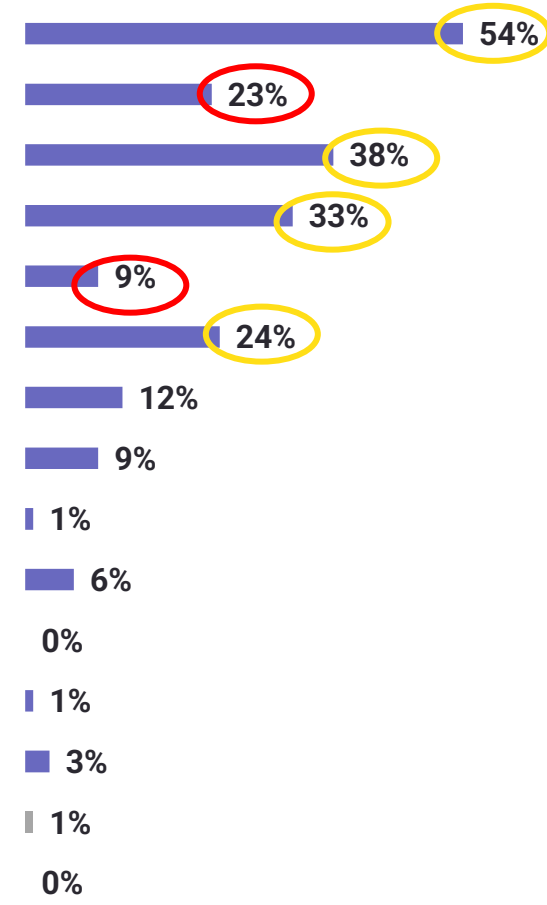
Мешканці ПГ (n=1100)

ВПО з 2014р. (n=270)

ВПО з 2022р. (n=830)

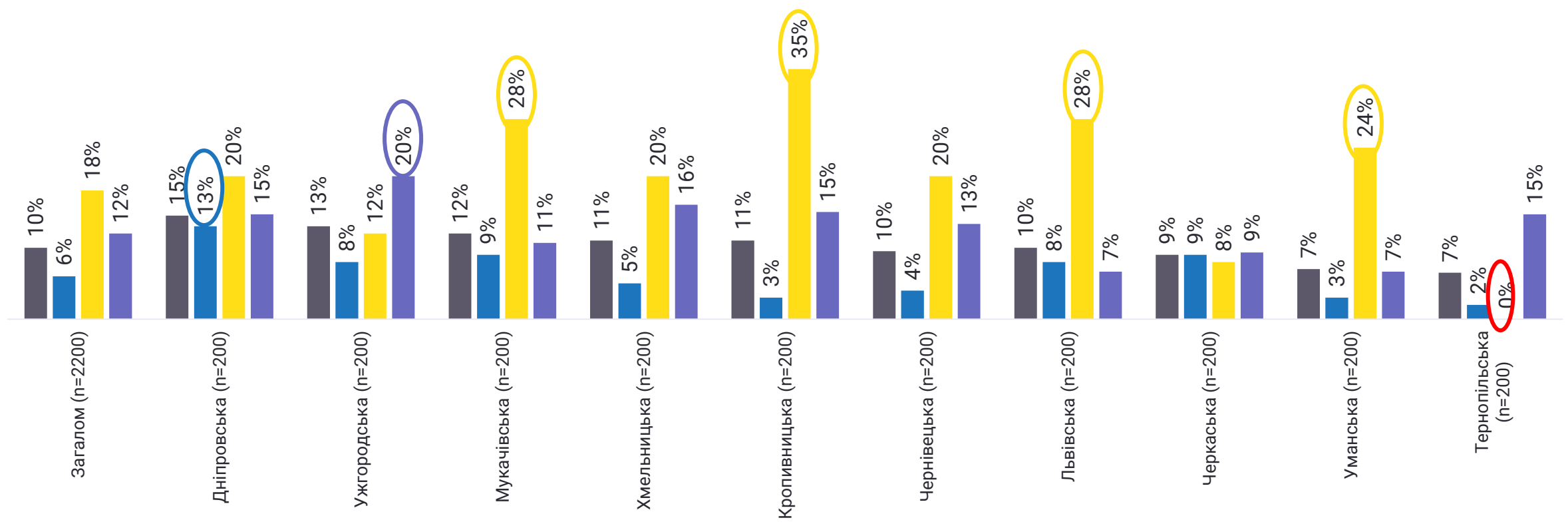
Адвокація. Обізнаність

Чи знаєте ви якусь громадську організацію(і), які могли б допомогти вам захистити ваші права у цій громаді?

% ТИХ, ХТО ЗНАЄ ТА МОЖЕ НАЗВАТИ ТАКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

■ Загальний ■ Мешканці ПГ ■ ВПО 2014 ■ ВПО 2022

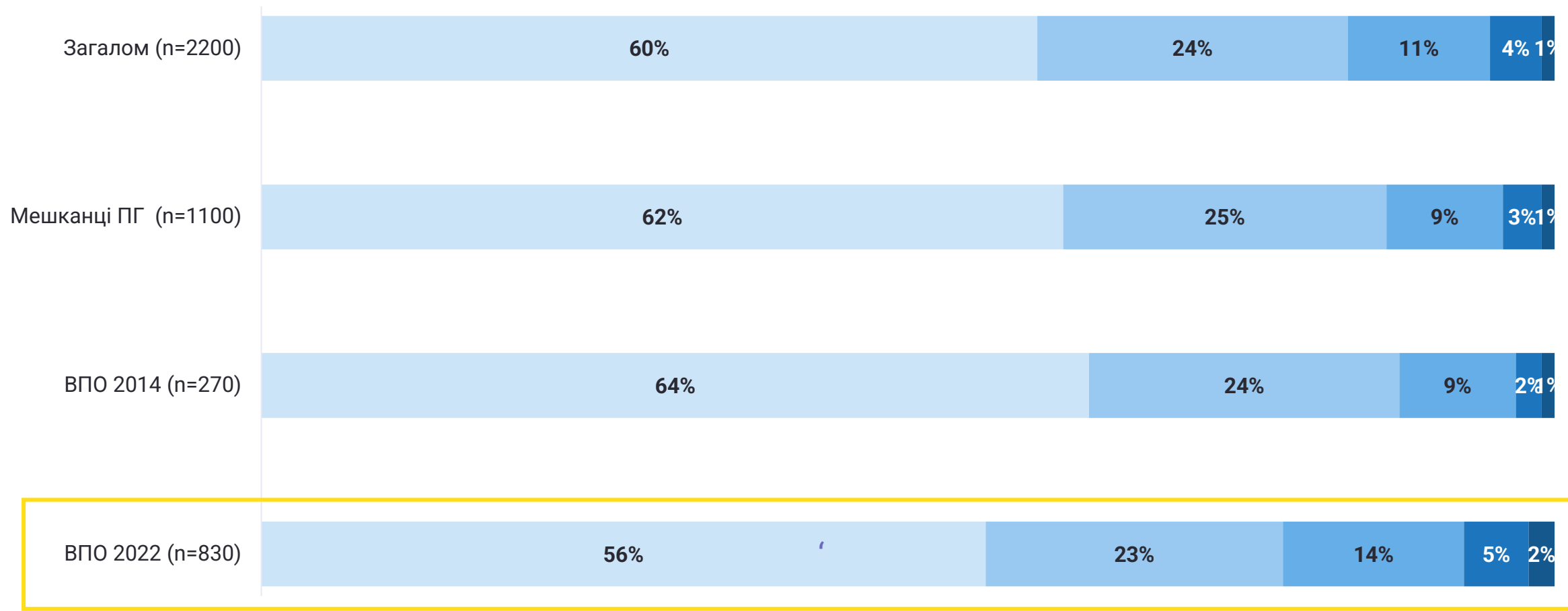

Рівень депресії (PHQ-9)

Рівень депресії

■ Відсутня депресія
 ■ Легка депресія
 ■ Помірної тяжкості депресія
 ■ Середньої тяжкості депресія
 ■ Тяжка депресія

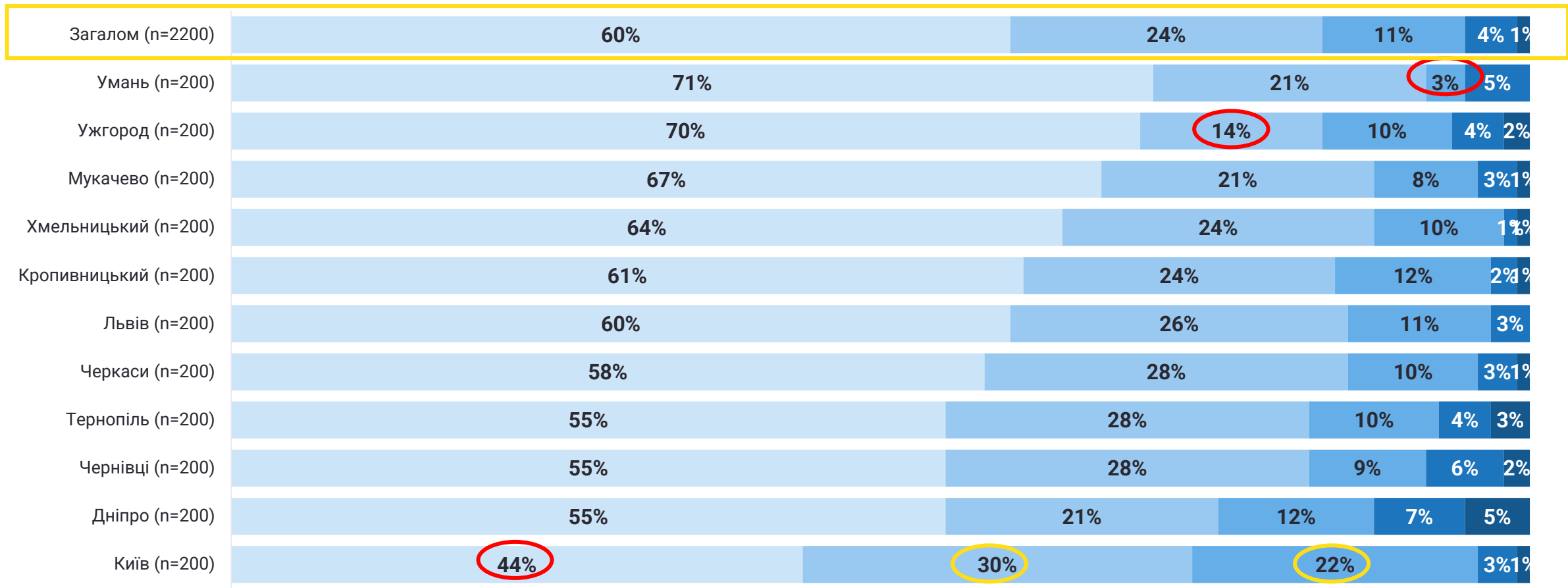

Рівень депресії (PHQ-9)

Рівень депресії

■ Відсутня депресія
 ■ Легка депресія
 ■ Помірної тяжкості депресія
 ■ Середньої тяжкості депресія
 ■ Тяжка депресія

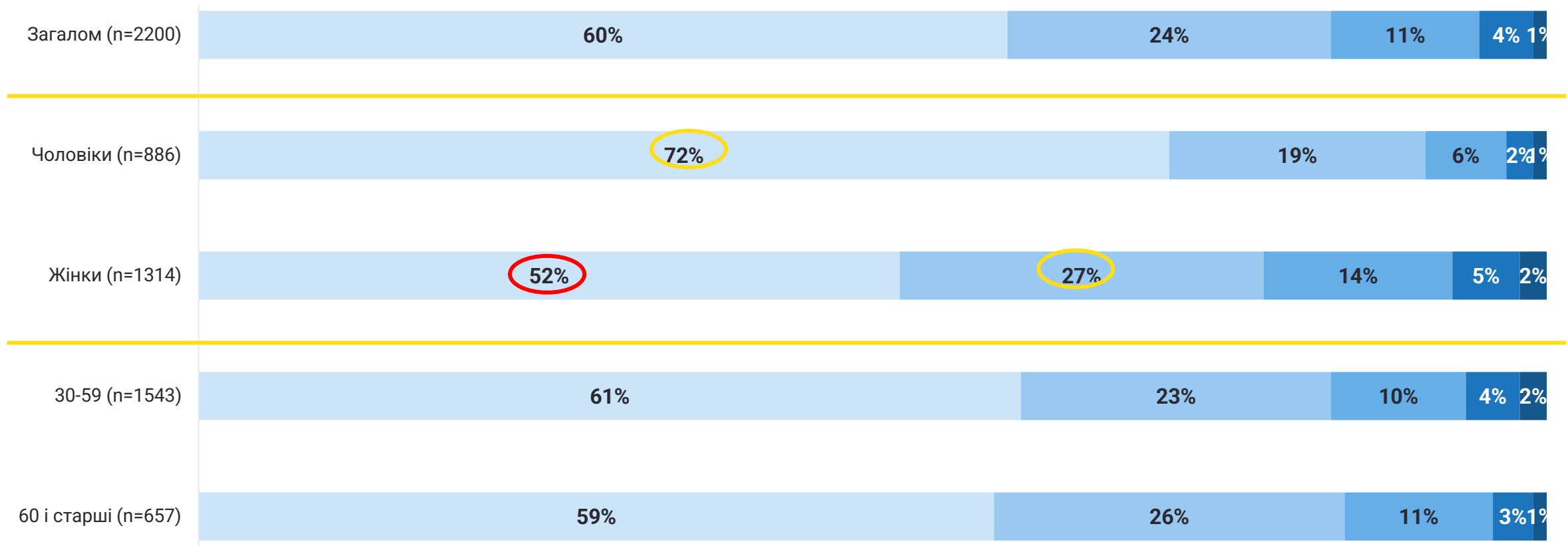

Рівень депресії (PHQ-9)

Рівень депресії Зріз за соціально-демографічними показниками (стать, вік)

Відсутня депресія Легка депресія Помірної тяжкості депресія Середньої тяжкості депресія Тяжка депресія

Психологічна допомога

«Старші люди не звертаються за психологічною допомогою в принципі, хоч вона їм і потрібна. Спеціалісти мусять проявляти активність та втягувати їх у розмову. Тож, літні люди навіть не усвідомлюють, що з ними вже ведеться психологічна робота».

Глибинне інтерв'ю, Київська громада

«Вони більш травмовані зараз, ніж ті, які приїхали в квітні, в травні. Їм потрібна дуже психологічна допомога»

Глибинне інтерв'ю, Кропивницька громада

Інтеграція. Рекомендації

- ✓ Підготовка та забезпечення ВПО житлом та необхідним мінімумом на зимовий період
- ✓ Створення робочих місць та можливостей пройти перекваліфікацію, з врахуванням потреб на ринку праці
- ✓ Психологічна підтримка (дорослих та дітей)
- ✓ Залучення ВПО до просвітницьких та інтеграційних заходів
- ✓ Переосмислення принципів надання допомоги – оптимального розподілу на користь тих, хто не може задовольняти свої потреби самостійно. Для тих, хто може працювати - потрібно забезпечити інструменти, які б сприяли працевлаштуванню
- ✓ Формування майданчиків для дозвілля дорослих, де б ВПО мали змогу спілкуватись із приймаючим населенням
- ✓ Розбудова згуртованості між мешканцями приймаючих громад та ВПО, включно із спільними ініціативами, у громадах із визначеною низькою оцінкою важливості діалогу та низького бажання співпраці з ВПО.

Інтеграція. Рекомендації

- ✓ Сприяння участі ВПО у житті громади та прийнятті рішень (формування культури долучення до громадського сектору / волонтерські ініціативи)
- ✓ Зміцнення знань ВПО щодо наявних інструментів та джерел пошуку правової допомоги
- ✓ Допомога у вивченні української мови
- ✓ Координація місцевих/ громадських організацій, які надають допомогу ВПО; розробка стратегії інтеграції ВПО у місцеву громаду
- ✓ Інформування про права, пільги та обов'язки ВПО
- ✓ Баланс у захисті прав/задоволенні потреб ВПО та приймаючого населення
- ✓ Робота з упередженим ставленням до ВПО, роз'яснення цінності ВПО для громади.

Дякуємо за увагу!